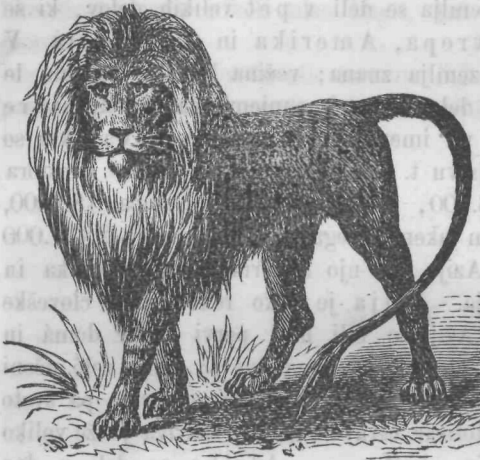

Prirodopisno - natoroznansko polje.

L e v.

Lev (*Felis leo*) se imenuje kralj vseh štirinogatih živali. Dolg je 6 do 8 čevljev in poltretji čevljev visok. Po celem truplu je pokrit z rumenkasto dlako. Glavo ima veliko, bolj čveterovoglato kakor okroglo. V sprednjem koncu ima obilno grivo, ki mu pada po plečih in persih kakor kraljevski plašč. Persi ima široke in močne; rep je 3 čevlje dolg in ima na koncu čop, v katerem je rožena špica skrita. V širokih tacah ima srahovito moč, z enim samim u-

darcem pobije lahko konja ali vola, z repom tudi lahko človeka podere. Ta grozovita žival se šteje k mačjemu plemenu in ima kakor sploh vse mačke zelo ostre in ráskave zobé.

Lev živi v Afriki in sosednih deželah vroče Azije. On je najmočnejša, najpogumnejša in najderzniša žival. Pa dnevi rad spi v kakem ternejem gozdu, včasih pa tudi že podnevi oprezuje in gleda, kje se bo najlože dobila za večerjo kaka tolsta pečenka. Proti noči se navadno prebudi, vstane, strese z grivo, zapusti svoj berlog in z groméčim rjoventjem naznanja, da gré na rôp. Po uro daleč se sliši njegov rjoveči glas, kateri zbega vso naravo. Gozdne živali se plahe skrivajo, živina v ograjenih stajah je od strahú vsa mokra, privezane kamele in konji se hočejo siloma odtergati in pobegniti, ovce in kozé se zaganjajo in spenjajo na ograjo žalostno meketaje, psi tulijo in cvilijo, popotnika obide strah in groza, pa tudi v kôči spéčemu pastirju sercé nemirno bije. Pravijo, da človeka napade samo takrat, ako ga draži in če je posebno lačen. Ko se je približal kakih 10 — 12 stopinj, vleže se na tla ter potem skoči na svoj plén; ako se mu skok ne posreči, pravijo, da ne skače rad v drugo. Njegovi zobjé so tako močni, da z njimi vse kosti zdrobi in da v gobcu lahko celo govédo seboj vleče. Vsak dan mora imeti najmanj po 15 funtov mesa. Mlad se dá ukrotiti in se marsikaj nauči. Gospodarja ali strežaja kmalo spozna, liže mu roko in mu je hvaležen. Vendar se pa ne sme ta hvaležnost preveč ceniti, kajti mačja natora v levu se nikoli ne dá popolnoma izkoreniniti, kar nam mnogo žalostnih dogodkov priča.

Kukovica.

Med ptičjimi plemeni je posebno kukovica (*Cúculus canórus*) vredna, da si jo bolj natanko ogledamo. Gibka in tenka ptica je to, ki nam je znana po svojem glasnem petji, katero čujemo v spomladi. Ž ujo se začenja najlepši letni čas, kajti prinese nam mehko in toplo mladoletje. Njen prvi glas z radostjo navdaja kmeta in meščana. Kukovica je golobje velikosti; dolga je 12—13 palcev in sam rep méri čez 7 palcev. Ta ptica je tedaj večja od kósa in srakoperja, pa je tudi večja kakor skopec. Po glavi, vratu in herbtu je pepelaste barve, potrebuju je bela s črnkastimi povprečnimi progami opi-

sana. Perotnici ste dolgi, ostro prirezani in temnosivi. Kljun je kratek, stisnjen in malo zakrivljen, jezik je svetlorudeč, oči so najpred sive, pozneje ru-

javkaste in naposled rumene. Tudi perje je iz začetka bolj černo-sivo, pozneje rujavkasto in še le naposled postane pepelasto. Nogi ima kratki in rumeni, na katerih vnanji perst lahko naprej ali nazaj obrača. Kukovico je težko videti, še teže jo pa v pest dobiti. Najlože jo boš videl, ako stojiš ob gozdnem róbu, ter gledaš, kedar si išče košatih drevesnih veršičev, v ktere se skriva, ter vsa plaha iz drevesa na drevo leta. — Težko, da je stvarnik še katero drugo ptico s tako čudnimi posebnostmi nadáril kakor kukovico. Zategadel si pa babjeverno ljudstvo veliko vé o njej pripovedovati. Tako n. pr. mislijo prosti ljudjé, da se kukovica v jeseni lahko v skopeca spremeni, drugi zopet pravijo, da ima tak človek vse leto dosti denarjev, kateri s polno mošnjo sliši pervikrat kukovico kukati. Kolikorkrat kukovica pri svojem dohodu svoje imé zakuka, toliko goldinarjev bo žito veljalo; ako kukovico zmerjaš, dobiš po vsem obrazu pége. To in še več drugih neumnih kvant si pripovedujejo bedaki od kukovice, kar jim pa ne smeš verjeti, kajti v vsem tem ni prav nobene resnice.

Najčudnejša posebnost kukovice je ta, da ona ne izvali sama svojih mladih, pa jih tudi ne hrani, ampak poišče si gnjezdo drugih manjih ptic, navadno malih pevek, katerim svoja jajca podmeta ter jim tudi vso skerb za mladiče prepustí. Takih ptic, ki morajo na kukovičinih jajcih sedeti, imamo več kot 40 verst, izmed katerih naj omenim le pénico, pastaričico, taščico, slavčeka, kósa, ščinkovca, sternada, škerjanca in gerlico.

Kedar kukovica čuti, da bo treba znesti jajce, berž si poišče gnjezdo z jajci kake druge manje ptice. To pa vselej tisti trenotek, kedar valeča ptica zapusti za kratek čas svojo zalégo. Berž se vsede na gnjezdo in znese eno jajce. To se vé, da malim pticam tako podmétanje ni nikakor všeč

in se dostikrat zaganjajo va-njo, da bi jo odpodile. Ali kukovica je močnejša in se ne dá z lepa odpraviti. Kukovičina jajca imajo tenko lupinico, pa so le nekoliko debelejša od jajec tiste ptice, kterej so podložena. Jajca tudi niso vsa enaka, nektera so višnjelkasta, nektera zelenkasta, druga zopet rumeno-bela, skorej vsako je drugače pisano in ima drobne pegice po sebi. Ta jajca mora tuja ptica valiti in potem še požrešnega mladiča, ki zeló hitro raste, ne samo v gnjezdu zraven svojih ljubčekov terpeti, ampak ga tudi hraniti s težavno nabranim živežem. Pač je sirota mala ptičica, katero je kukovica obiskala! In kakošno plačilo ima za tolikanj skerbno odreja? Návodno pomeče mlada kukovica svoje manjše družice iz gnjezda, da potem toliko lože v njem počiva in se bahato šopiri.

Sploh je kukovica pri Slovencih zeló cénjena ptica. Njenega prihoda se veselé stari in mladi, mali in veliki, ter pravijo, da ona spomlad v kljunu prinese. K nam pride návodno okoli sv. Jurja ter si poišče svoj stanovitni kraj, kjer se precej napové s svojim prijetnim kukanjem. Otroci se je zeló razveselé, eden drugemu pripovedujejo, drug drugega poprašujejo: kdo je že letos kukovico slišal?

V poljedelskem oziru je kukovica zeló potrebna in koristna ptica. Ona se redi od žužkov, posebno od kosmatih gosenic, kterih skoraj nobena druga ptica zobati ne more.

Gosenčje dlake se prijemajo njenega želodca, da je včasih znotraj ves kosmat kakor kožuh, zategadelj pa tudi popolnoma neobčutljiv proti ostrim, gosenčjim kosmatinam. Kosmatine, glave, koža in drugi neprebavljivi gosenčji deli, zamotajo se v njenem želodcu ter se potem v podobi krogle izveržejo.

Konec meseca avgusta nas stare kukovice zapuščajo, malo pozneje tudi mlade, ter odhajajo v srednjo Afriko.

Razne stvari.

Drobtine.

(Golobi) so zeló hitre in nagle živalice; v enej uri preletijo dvanajst ur daljave. Po nekterih deželah je imajo za listonose; navežejo jim list okrog vratú, ter je tako izpusté. Golobi se močno in hitro množijo; iz enega samega para se jih v štirih letih 1500 zapládi. Golobi so priljubljene in snažne živalice; kopljejo se radi v vodi in veselje je gledati snegobelo golobico z lepim svitlim njenim perjem. V svetem pismu imenuje Bog pobožno človeško dušo: golobica moja. — Golobi nam so podoba hitrosti, ljubezni, snažnosti, nedolžnosti in veselega sporočila. Golob je bil, ki je prinesel Noetu v barko pervo zeleno vejico. — Sv. Duh je vzel podobo goloba, ko se je prikazal nad glavo našega odrešenika pri njegovem kerstu v reki Jordanu. To je prava podoba njegovega bitstva in delovanja, kajti sv. Duh je zgolj ljubezen, čistost in nedolžnost, pa zahteva tudi od tebe, da posnemaš te lepe čednosti.